

A TANULÁSI ÉNKÉP VIZSGÁLATA HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ, NEVELŐSZÜLŐNÉL ÉLŐ TANULÓK KÖRÉBEN

T-4

Budis Imola

*Békés Megyei Szociális, Gyermekvédelmi Központ és Területi Gyermekvédelmi
Szakszolgálat*

Kulcsszavak: halmozottan hátrányos helyzet; tanulási énkép; nevelőszülőnél élő tanulók

Az 1997. évi XXXI. törvény alapján halmozottan hátrányos helyzetűnek minősülnek a nevelésbe vett gyermekek. Az alacsony szocio-ökonómiai státusszal rendelkező diákok többsége az átlagosnál gyengébb iskolai teljesítményt ér el (Csapó et al., 2014). A nevelőszülőnél elhelyezett gyerekek körében a tanulási énképet még nem vizsgálták, pedig ilyen téren is pozitív irányú változásra lenne szükség annak érdekében, hogy ezek a fiatalok iskolai végzettséget szerezzenek és tudjanak boldogulni a jövőben. A kutatást három részminta bevonásával végeztük el 7. évfolyamon: (1) halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek (N=102), (2) nevelőszülőnél élő halmozottan hátrányos helyzetű tanulók (N=100), (3) nem halmozottan hátrányos helyzetű diákok (N=106). A kutatásban a Marsh és Shavelson hierarchikus modelljén alapuló SDQ I (Self-Description Questionnaires) magyar adaptációját (Szenczi, 2008) alkalmaztuk. Emellett a diákoktól háttéradatokat is gyűjtöttünk a családi háttérre és iskolai teljesítményre vonatkozóan. A kérdőív kitöltése osztályfőnökök, illetve gyermekvédelemben dolgozó szakemberek felügyelete mellett történt. A faktoranalízis alapján a mérőeszköz állításai alkalmasak összevont változók létrehozására (KMO=0,92), melyek nyolc faktorba rendeződtek. A mérőeszköz mind egészében, mind alszállait tekintve megbízható az általunk vizsgált mintán (Cronbach- α =0,7–0,9). A nyolc faktor közül egyedül a fizikai képességek terén nincs szignifikáns különbség a három részminta között. A nem halmozottan hátrányos helyzetű tanulók szignifikánsan jobban szeretnek iskolába járni és jobban kedvelik a matematikát, mint a saját családjukban élő, halmozottan hátrányos helyzetű társaik. A nem halmozottan hátrányos helyzetű diákok jelentősen elégedettebbek a teljesítményükkel, mint a másik két részminta tanulói. Az olvasási és a matematikai énkép az érdemjegyekkel (matematika, nyelvtan, irodalom) közepesen erős összefüggésben áll. Az iskolai általános énkép erős korrelációt mutat a nyelvtan- és az irodalomjeggyel. Mind az anya, mind az apa iskolai végzettsége közepesen erős összefüggésben áll a tanulók tanulmányi átlagával. A nyelvtanattitúd, az iskolai teljesítménnyel való elégedettség, az olvasási énkép, a matematikai énkép, az általános énkép és a félévi tanulmányi átlag független változók bevonásával kapott regressziós modell 78%-os magyarázóerővel bír. Ezen változók közül leginkább az olvasási és a matematikai énkép magyarázza az iskolai énképet. A nevelőszülőknél élő tanulók énképe pozitívabb, mint azon halmozottan hátrányos helyzetű társaiké, akiket saját családjuk nevel, ám gyengébb a saját családjukban élő, nem halmozottan hátrányos helyzetű diákok énképéhez képest. A kutatás eredményei nemcsak az oktatás terén, hanem a hivatásos nevelőszülők, illetve a gyermekvédelmi ellátásban dolgozó szakemberek számára is hasznos információkat nyújtanak.